

**Nederland**  
Haarlem



**VOXUS**  
VIRTUAL ORGANS

## **Nederland**

Haarlem Grote of Sint Bavokerk, Müller, 1738

## **The Netherlands**

Haarlem Great of Saint Bavochurch, Müller, 1738

### **Colofon**

Opnamelocatie/recording location/lieu d'enregistrement:

Grote of Sint Bavokerk Haarlem (NL)

Opnamedata/recording date/date d'enregistrement:

Herfst 2013/Autumn 2013

Opnametechniek/recording engineer/ingénieur d'enregistrement:

Marien Stouten

Audiobewerking/sound editing/montage audio:

Roland van den Berg

Programmeren/programming/programmation:

Bert-Jan de Waard

Fotografie/photography/photographie:

Harm Nieuwenhuijse en Tim Adriaanse

Lay-out sampleset:

Adrie-Piet van der Meer

Lay-out informatie-pdf/lay-out information-pdf/lay-out faire-part-pdf:

Arie van der Meer

Met dank aan/with special thanks to/avec nos remerciements à:

Anton Pauw en Jos van der Kooy

Productie/production/production:



### **Voxus Virtual Organs**

Kabellaarsbankstraat 16

4322 BH Scharendijke

Nederland/The Netherlands/Pays-Bas

info@voxusorgans.com

www.voxusorgans.com



**VOXUS**  
VIRTUAL ORGANS

## Nederland

### Haarlem Grote of Sint-Bavokerk, Müller, 1738

#### Orgel

De voornaamste blikvanger in de Grote Kerk is het indrukwekkende Müller-orgel uit 1738, het meest afgebeelde instrument ter wereld. Het beslaat de gehele westmuur van de kerk en meet van de grond af bijna 30 meter. In het hoog oprijzende middendeelte zijn duidelijk de boven elkaar geplaatste 'werken' (rugwerk, hoofdwerk en bovenwerk) te onderscheiden, aan weerszijden geflankeerd door twee enorme 'pedaaltorens', waarin pijpen van bijna 11 meter lang (32 voet) staan opgesteld.

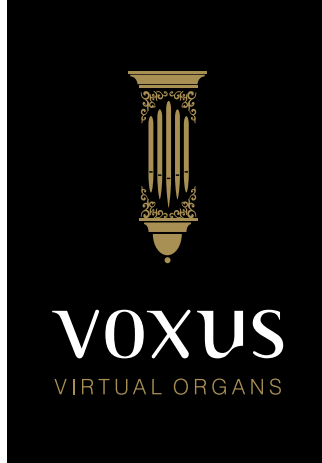
Het orgel is rijk verguld en gedecoreerd met ruim 25 meer dan levensgrote beelden, alle gemaakt door de Amsterdamse beeldhouwer Jan van Logteren. De bekroning van het geheel wordt gevormd door twee leeuwenfiguren met het wapen van Haarlem.

Het orgel werd spoedig na zijn voltooiing een toeristische attractie van internationale allure en is dat nog steeds. Het werd bespeeld door G.F. Händel in 1740 en '50, die er speciaal voor omreisde, en in 1766 door de toen 10-jarige Mozart. In de zomer trekken de stads-orgelconcerten elke week vele bezoekers. Deze toestroom wordt nog versterkt tijdens het tweejaarlijks gehouden Internationaal Orgelfestival. Met het Haarlemse orgel heeft zijn maker, de van oorsprong Duitser Christiaan Müller zich geplaatst onder de grote orgelbouwers, niet alleen van zijn tijd, maar van alle tijden. Hoewel diverse malen ingrijpend gerestaureerd – de laatste grote restauratie werd in 1959-60 verricht door de Deense firma Marcussen – heeft het orgel zijn oorspronkelijke concept behouden met nog ca. 90% van het oude pijpwerk.

De Zaanse orgelbouwfirma Flentrop, die het orgel in onderhoud heeft, verrichtte in de afgelopen jaren een aantal herintonatiewerkzaamheden, waardoor de klank het origineel weer dicht benadert. Die klank laat zich omschrijven als breed, voornaam, en ondanks de talloze kleurschakeringen uitzonderlijk homogeen. Beroemd zijn de Cornet, het register dat geplaatst werd om de melodie van het psalmgezag mee te kunnen versterken, en de Vox Humana, ofwel nabootsing van de menselijke stem, waarvan we weten dat Händel er zeer van gecharmeerd was.

Vanzelfsprekend draagt ook de voortreffelijke akoestiek van de kerk bij aan de klankschoonheid van het instrument.

Enkele technische gegevens: het orgel telt ruim 5000 pijpen, verdeeld over 64 registers, met drie manualen en pedaal. De kas is van grenenhout en mahoniekleurig geverfd; alle pijpen zijn van metaal (een legering van lood en tin). De speel-registertractuur is mechanisch (vernieuwd in 1960). De stemming is gelijkzwevend, een concessie aan de huidige concertpraktijk, waarbij niet alleen barokmuziek, maar muziek uit alle stijlperiodes wordt uitgevoerd.



Het Müller-orgel wordt voornamelijk bespeeld in de zomerperiode, op de genoemde stadsconcerten en tijdens de kerkdiensten op zondag. Naast openbare concerten is er de mogelijkheid van privéconcerten op het Müllerorgel door één van de stadsorganisten, een steeds populairder wordend uitje van bedrijven en instellingen.

### Slider

In de Professional-extended edition is het mogelijk om zelf de luisterplaats te bepalen. Dit kan door de slider te bewegen op het tabblad 'control'. Deze functie werkt optimaal wanneer u gebruikt maakt van een stereo weergave via hoofdtelefoon of speakers. Bij speakers in quadrafonie opstelling (minimaal 4 speakers, 2 aan de voorzijde (front) en 2 aan de achterzijde (rear) is het niet aan te raden deze functie te gebruiken. Wanneer de slider naar boven wordt geschoven, klinkt het orgel van dichterbij. Wanneer de slider naar onderen wordt geschoven, verplaatst u de luisterpositie verder van het orgel af. Hiermee kunt u naar eigen smaak de verhouding tussen direct en indirect geluid zelf instellen naar eigen smaak. De sliderfunctie kan worden uitgeschakeld door middel van de knop onder de slider.



**VOXUS**  
VIRTUAL ORGANS

## Dispositie

### Hoofdwerk

(C-d''')

Praestant 16'  
Bourdon 16'  
Octaaf 8'  
Roerfluit 8'  
Viola di Gamba 8'  
Roerquint 6'  
Octaaf 4'  
Gemshoorn 4'  
Quintpraestant 3'  
Woudfluit 2'  
Tertiaan 2' II st.  
Mixtuur IV – X  
Scherp VI – VIII  
Trompet 16'  
Trompet 8'  
Oboe 8'

### Rugpositief

(C-d''')

Praestant 8'  
Quintadena 8'  
Holpijp 8'  
Octaaf 4'  
Fluit Douce 4'  
Speelfluit 3'  
Super Octaaf 2'  
Sesquialter II – IV  
Cornet 4 st. disc  
Mixtuur VI – VIII 1'  
Cymbaal III  
Fagot 16'  
Trompet 8'  
Trechterregaal 8' \*  
Tremulant

### Bovenwerk

(C-d''')

Quintadena 16'  
Praestant 8'  
Quintadena 8'  
Baarpijp 8'  
Octaaf 4'  
Flagfluit 4'  
Nasard 3'  
Nachthoorn 2'  
Flageolet 1 ½'  
Sesquialter II  
Mixtuur 2' IV – VI  
Cymbaal III (+terts)  
Schalmei 8'  
Dolceaan 8'  
Vox humana 8'  
Tremulant

### Pedaal

C-f (origineel d')

Principaal 32'  
Praestant 16'  
Subbas 16'  
Roerquint 12'  
Octaaf 8'  
Holfluit 8'  
Quintpraestant 6'  
Octaaf 4'  
Holfluit 2'  
Mixtuur VI – X  
Ruischquint 3' IV  
Bazuin 32'  
Bazuin 16'  
Trompet 8'  
Trompet 4'  
Cink 2'

### Koppels

Hoofdwerk/Bovenwerk  
Hoofdwerk/Rugpositief  
Pedaal/Hoofdwerk \*\*  
Pedaal/Bovenwerk \*\*  
Pedaal/Rugpositief \*\*

\* nieuw gemaakt in 1961

\*\* toegevoegd aan originele  
dispositie in 1961



**VOXUS**  
VIRTUAL ORGANS

## The Müller-orgel

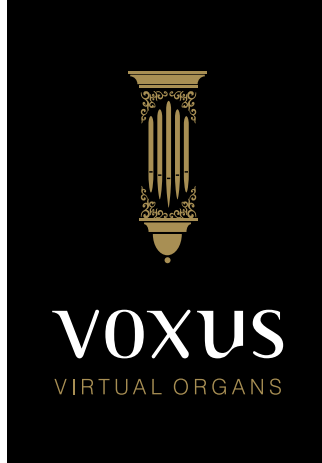
The main eye-catcher in the Great Church is the impressive Müller organ dating from 1738, which is the most depicted instrument in the world. It covers the whole west wall of the church and measures almost 30 metres from the ground. In the towering middle part the ‘werken’ (Rugwerk, Hoofdwerk en Bovenwerk), placed above each other, are clearly distinguishable; they are flanked on both sides with two enormous “pedal towers” in which pipes of almost 11 metres (32 feet) are placed. The organ is richly gilded and decorated with more than 25 larger than life-size statues, all made by Jan van Logteren, a sculptor from Amsterdam. The pinnacle is crowned with two lion figures holding the coat of arms of Haarlem.

Soon after its completion the organ became a tourist attraction with international fame and it still is. It was played by G.F. Händel in 1740 and ’50, who travelled to Haarlem especially for this purpose, and in 1766 the ten-year-old Mozart was on the organ.

In summer the city organ concerts attract many visitors each week. This flocking of the public is even more supported during the biennial International Organ Festival. With the organ of Haarlem its maker, Christiaan Müller, a German by origin, has placed himself among the great organ builders not only of his time, but of all times. Although it has been radically restored several times – the last big restoration was carried out in 1959–60 by the Danish company Marcussen – the organ has retained its original concept with yet about 90% of the pipes. During the past years the organ building company Flentrop from Zaandam, that is maintaining the organ, has carried out a number of retunings, through which the sound again closely approaches the original. The sound can be described as broad, prominent, and despite the countless nuances exceptionally homogeneous. Famous is the Cornet, the register that is placed to enable strengthening of the melody of the psalm, and the Vox Humana, or imitation of the human voice, with which Händel was very charmed, as we know. Of course, the superb acoustics of the church contributes to the beauty of the instrument’s sound.

## Slider

It is possible to adjust the listening location in the church with the Professional-extended edition. This can be achieved by moving the slider, which is found in the Control tab. This function works optimally when you use a stereo headphone or speakers. When you have a quadraphonic sound system with minimally 4 speakers (2 front and 2 rear) we do not advice to use this feature. When the slider is moved upwards, the organ sounds closer. When the slider is moved down, you will change the listening position further away from the organ. According to taste, you can experiment with the slider’s position’s effect on more direct or indirect sound.



## Stoplist

### Great

(C-d''')

Praestant 16'  
Bourdon 16'  
Octaaf 8'  
Roerfluit 8'  
Viola di Gamba 8'  
Roerquint 6'  
Octaaf 4'  
Gemshoorn 4'  
Quintprestant 3'  
Woudfluit 2'  
Tertiaan 2' II st.  
Mixtuur IV – X  
Scherp VI – VIII  
Trompet 16'  
Trompet 8'  
Oboe 8'

### Choir

(C-d''')

Praestant 8'  
Quintadena 8'  
Holpijp 8'  
Octaaf 4'  
Fluit Douce 4'  
Speelfluit 3'  
Super Octaaf 2'  
Sesquialter II – IV  
Cornet 4 st. disc  
Mixtuur VI – VIII 1'  
Cymbaal III  
Fagot 16'  
Trompet 8'  
Trechterregaal 8' \*  
Tremulant

### Bovenwerk

(C-d''')

Quintadena 16'  
Praestant 8'  
Quintadena 8'  
Baarpijp 8'  
Octaaf 4'  
Flagfluit 4'  
Nasard 3'  
Nachthoorn 2'  
Flageolet 1 ½'  
Sesquialter II  
Mixtuur 2' IV – VI  
Cymbaal III (+terts)  
Schalmei 8'  
Dolceaan 8'  
Vox humana 8'  
Tremulant

### Pedal

C-f (origineel d')

Principaal 32'  
Praestant 16'  
Subbas 16'  
Roerquint 12'  
Octaaf 8'  
Holfluit 8'  
Quintpraestant 6'  
Octaaf 4'  
Holfluit 2'  
Mixtuur VI – X  
Ruischquint 3' IV  
Bazuin 32'  
Bazuin 16'  
Trompet 8'  
Trompet 4'  
Cink 2'

### Couplers

Hoofdwerk/Bovenwerk  
Hoofdwerk/Rugpositief  
Pedaal/Hoofdwerk \*\*  
Pedaal/Bovenwerk \*\*  
Pedaal/Rugpositief \*\*

\* nieuw gemaakt in 1961

\*\* toegevoegd aan originele  
dispositie in 1961